

Titulació	Tipus	Curs
2501933 Periodisme	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Maria Teresa Ferre Panisello

Correu electrònic: teresa.ferre@uab.cat

Equip docent

Maria Teresa Ferre Panisello

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

És recomanable haver assolit els coneixements de les matèries Història de la Comunicació i Història Contemporània de Catalunya i Espanya.

Objectius

L'objectiu de la matèria és apropar l'alumnat al coneixement de la producció informativa dels segles contemporanis, partint del periodisme durant el segle XVII. Es tractarà la transició del periodisme artesanal al periodisme industrial i la seva evolució, la importància del periodisme de masses i la transformació fins a les actuals formes de periodisme digital. L'enfocament prioritza la dimensió de la construcció de la realitat social elaborada a partir del discurs periodístic.

Tenint com a marc de referència les grans tradicions periodístiques internacionals d'alguns països d'Europa Occidental i dels Estats Units, l'àmbit principal d'estudi és el periodisme català. En paral·lel, també s'estudiarà de forma comparada el periodisme espanyol. L'estudi històric i crític d'aquestes tradicions pretén habilitar els/les estudiants per entendre els reptes als que s'enfronta avui el periodisme.

Un dels objectius específics d'aquesta assignatura és identificar i emprar diferents fonts mediàtiques significatives per entendre la incidència del periodisme en el seu context històric de producció. També conèixer el paper que han jugat els mitjans i els professionals de la comunicació en la lluita i la defensa de la llibertat d'expressió al llarg de la història contemporània.

En cada apartat es farà esment del context social, polític, tecnològic, empresarial i professional. També del periodisme en relació als altres àmbits de la comunicació social. Així mateix, el contingut de l'assignatura serà sensible a la diversitat cultural i als aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aplicar el mètode científic adequadament, plantejar hipòtesis relatives a la comunicació periodística, validar i verificar les idees i els conceptes, i ressenyar correctament les fonts.
- Demostrar l'esperit crític i autocrític.
- Demostrar un coneixement adequat de la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol, europeu i mundial.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
- Identificar les tradicions periodístiques contemporànies catalana, espanyola i internacional i les seves modalitats d'expressió específiques, així com la seva evolució històrica i les teories i conceptes que les estudien.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
2. Aplicar de manera transversal els mètodes científics en l'anàlisi de la relació entre canvi tecnològic, el canvi social i accessibilitat als mitjans.
3. Descriure l'estructura, el funcionament i la gestió de l'empresa de comunicació.
4. Descriure la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol i europeu des del punt de vista polític.
5. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
6. Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
7. Explicar l'evolució de la tradició periodística contemporània catalana i espanyola.
8. Explicar la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol i europeu des del punt de vista econòmic i el teixit empresarial.
9. Identificar els fonaments de les teories i de la història de la comunicació.
10. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
11. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
12. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
13. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
14. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

15. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
16. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
17. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

Tema 1. Introducció i conceptes bàsics. La Història del Periodisme com a objecte d'estudi.

Tema 2. Els orígens de la modernitat: el periodisme artesà. El model absolutista francès i l'alternativa anglesa cap a la llibertat d'expressió. L'excepció catalana del XVII i l'aspiració castellana al model absolutista.

Tema 3. El periodisme a l'era industrial (1848-1873). La irrupció d'un nou públic consumidor: les capes populars de les grans ciutats. Els models europeus i americans. El retard històric en la creació de la democràcia liberal i les especificitats del periodisme industrial a Catalunya i Espanya.

Tema 4. El periodisme de masses (1874-1914). Migracions i creixement urbà: nous públics potencials. El protagonisme de Pulitzer i Hearst als EUA, la premsa popular francesa i el "New Journalism" anglès. Els inicis de la cultura i la comunicació de masses a Catalunya i Espanya. La Renaixença i l'emergència del periodisme contemporani. La crisi del 98.

Tema 5. El món amb imatges. Fotoperiodisme: dels inicis a finals del segle XIX fins a la "nova forma de comunicació visual" durant la Guerra Civil espanyola. Noticiaris cinematogràfics: naixement, irrupció del cinema sonor i decadència.

Tema 6. Primer terç del segle XX. El naixement de la propaganda durant la IGM. La consolidació del periodisme industrial de masses a Barcelona i Madrid. La irrupció de la ràdio durant la Dictadura de Primo de Rivera. El cicle republicà. L'època daurada de la premsa a Catalunya i a Espanya.

Tema 7. La Guerra Civil espanyola i la Segona Guerra Mundial des de la perspectiva periodística. El franquisme: autoritarisme, oficialisme i uniformitat periodística. (1939-1966)

Tema 8 L'evolució del periodisme després de la II Guerra Mundial: l'era de la televisió. L'impacte de la llei Fraga del 1966 en el sistema comunicatiu franquista. Vietnam: la primera guerra televisada.

Tema 9. Cap al final de la guerra freda. Crisi de la Dictadura franquista, Transició democràtica i reconstrucció de la cultura periodística catalana i espanyola.

Tema 10. Transformacions del periodisme en les darreres dècades. El model estàndard d'informatiu de televisió. L'experiència de la CNN i d'altres cadenes tot notícies. El naixement del periodisme electrònic o digital (el ciberperiodisme).

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual on l'alumnat podrà trobar la descripció detallada dels exercicis i pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per a l'adequat seguiment de l'assignatura.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides			
Avaluació	4	0,16	2, 7, 9
Explicacions teòriques	30	1,2	2, 7, 9
Tipus: Supervisades			
Seminaris i pràctiques	22	0,88	2, 7
Tutories	8,5	0,34	2
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	17,5	0,7	2, 7, 9
Lectures	14	0,56	2, 7, 9
Treball de curs	25	1	2, 3, 6, 7

La metodologia combina explicacions teòriques amb activitats dirigides presencials, activitats supervisades i treball autònom. L'aprenentatge està basat en l'anàlisi i la resolució de casos pràctics. S'estimula la capacitat d'anàlisi crítica, el treball en equip i l'estudi personal, que es reforçarà amb materials que permetran l'autoavaluació.

- a) Classes presencials teòriques: exposició de continguts a través de classe magistral, comentari de textos periodístics i científics i activitats dirigides a l'aula. Les sessions de teoria promouran la participació activa de l'alumnat amb exercicis pràctics.
- b) Sessions de debat: una part de les sessions de seminari es desenvoluparan com a debat i estaran dedicades a analitzar casos concrets a partir de materials periodístics històrics.
- c) Exposicions orals: tant a les sessions de teoria com a les de seminari l'alumnat haurà de dur a terme alguna exposició oral d'alguns dels continguts de la matèria treballats prèviament.
- d) Pràctica periodística: en aquesta assignatura, el treball de curs es materialitza en un format periodístic determinat.
- e) Altres: visita a l'Hemeroteca General de la UAB. Sessió panoràmica per submergir-se en els fons històrics que custodia l'hemeroteca a partir d'una tria de materials especial relacionada amb els continguts de l'assignatura.

El professorat que imparteix la docència d'aquesta assignatura pot indicar als estudiants que, per al correcte desenvolupament de la classe i per tal de garantir la bona convivència a l'aula, no es poden utilitzar dispositius electrònics o pantalles mentre duri la classe, excepte quan s'indiqui el contrari per a alguna situació o activitat docent en concret.

Finalment, recordar que es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen parcial - 1	30%	2	0,08	1, 2, 4, 3, 8, 7, 9, 10, 16, 13
Examen parcial - 2	30%	2	0,08	1, 2, 4, 3, 8, 7, 9, 10, 16, 13
Podcast	40%	25	1	2, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 16, 14, 17

A) AVALUACIÓ CONTINUADA

Els requeriments per aprovar l'assignatura en avaluació continuada són els següents:

- 1.- Realització de dos exàmens parcials. La matèria avaluable es referirà al conjunt de lectures del curs, així com a les explicacions, debats i activitats realitzades, tant a les sessions teòriques com a les de seminari. La primera prova tindrà lloc durant el mes de novembre i la segona es durà a terme al mes de gener. Cadascuna d'aquestes proves representa un 30% de la nota final.
2. Seguiment de les activitats pràctiques programades i participació al seminari. L'assistència a les sessions de seminari és obligatòria. Per tal de poder-se presentar a les proves d'avaluació i lliurar el treball de curs s'ha d'assistir com a mínim al 70% de les sessions.
3. Realització d'un podcast de curs en equips de tres estudiants. El/la professor/a del seminari haurà d'aprovar la temàtica i l'estructura, que es correspondrà al període històric estudiat al seminari. Així mateix el/la professor/a del seminari s'encarregarà de fer el seguiment de la realització de la feina al llarg de el curs. Aquest treball representa el 40% de la nota final.

Qualificació final

Per tal de superar l'assignatura s'hauran de realitzar i aprovar (es considera aprovat a partir de 5) els dos exàmens parcials de curs, el treball de curs en format podcast i també s'haurà d'haver assistit al 70% mínim de sessions de seminari

Pel que fa referència al treball de curs, en el cas de no tenir aprovada la proposta inicial, o que no sigui lliurat, es considerarà com no avaluable. En la modalitat d'avaluació continuada, el "no avaluable" al seminari suposa també un "no avaluable" de l'assignatura.

Sistema de recuperació.

En el cas de suspendre un dels exàmens parcials es podrà recuperar aquesta part de la matèria amb una altra prova teòrica, sempre que la qualificació superi el 3,5. En cas contrari, l'alumne haurà de presentar-se directament a la prova de recuperació final.

L'alumnat que no hagi superat la teoria de l'assignatura aprovant les dues proves teòriques, haurà de realitzar un examen alternatiu escrit, que constarà d'un tema a desenvolupar i diferents preguntes curtes relatives tant a la teoria com al seminari. La nota màxima assolible en aquesta prova és un 5 sobre 10.

Respecte al seminari, si l'avaluació del podcast no resultés positiva hi haurà un període de reelaboració per poder obtenir una qualificació màxima de 5 punts sobre 10.

B) AVALUACIÓ ÚNICA

Els requeriments per aprovar l'assignatura en avaluació única són els següents:

- 1.-Realització d'una prova teòrica dividida en dues parts. La primera correspondrà a un tema per fer-ne una perspectiva general, mentre que la segona seran una sèrie de qüestions concretes i específiques. La matèria avaluable es referirà al conjunt de contingut teòric del curs, així com a les explicacions i debats de classe de seminari. Aquest examen es realitzarà durant el mes de gener. (50% de la nota final).
2. Lliurament d'una ressenya crítica d'una obra de la bibliografia de referència de curs inclosa a la guia docent. L'alumne/a haurà de pactar amb la professora responsable de l'assignatura l'obra escollida. (20% de la nota final).

3. Realització individual d'un reportatge històric escrit. El/la professor/a del seminari haurà d'aprovar la temàtica i l'estructura, que es correspondrà al període històric estudiat al seminari. Així mateix el/la professor/a del seminari s'encarregarà de fer el seguiment de la realització de la feina al llarg de el curs. (30% de la nota final).

L'alumnat d'avaluació única haurà d'assistir a la visita a l'Hemeroteca General i a aquelles sessions de seminari que tinguin com a objectiu el debat de materials històrics a l'aula.

Qualificació final

Per tal de superar l'assignatura s'haurà de realitzar i superar la prova teòrica, lliurar i aprovar la ressenya crítica, així com el reportatge històric. Les dates de lliurament de la ressenya i el reportatge es comunicaran a principi de curs a través del campus virtual.

L'alumnat que no hagi superat la prova de teoria de l'assignatura haurà de realitzar una prova final tipus test. La nota màxima d'aquest examen serà de 5 sobre 10.

En el cas que l'avaluació de la ressenya i el reportatge històric no resultessin positius, hi haurà un període de reelaboració per poder obtenir una nota màxima de 5 sobre 10.

El/la alumne que incorri en qualsevol irregularitat (còpia, plagi o suplantació d'identitat) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'una activitat o prova d'avaluació serà qualificat amb un zero de l'assignatura.

Bibliografia

ALBERT, P. (1990): *Historia de la prensa*. Madrid: Rialp.

ALMUIÑA, C. y SOTILLOS, E. (coord.) (2002): *Del Periódico a la Sociedad de la Información*. Madrid: Sociedad Estatal España Nuevo Milenio, 3 vols.

ÁLVAREZ, J. T. (1987): *Historia y modelos de la comunicación en el siglo XX. El nuevo orden Informativo*. Barcelona: Ariel Comunicación.

BARBIER, F. i BERTHO LAVENIR, C. (1999): *Historia de los medios: de Diderot a Internet*. Buenos Aires: Colihue.

BARRERA, C. (coord.) (1999): *Del gacetero al profesional del periodismo. Evolución histórica de los actores humanos del cuarto poder*. Madrid: Fragua.

BARRERA, C. (coord..) (2004): *Historia del Periodismo Universal*. Barcelona, Ariel.

BORDERIA, E., LAGUNA, A. y MARTINEZ, F.A. (2015): *Historia social de la comunicación. Mediaciones y públicos*. Madrid, Síntesis.

BRIGGS, A. y BURKE, P. (2002): *De Gutenberg a Internet. Una historia social de los medios de comunicación*. Madrid: Taurus.

CANOSA, FRANCESC (ed.). (2016): *Història del Periodisme de Catalunya*. Barcelona, Sàpiens i Generalitat de Catalunya (3 vols).

CHARLE, Christophe (2004): *Le siècle de la presse (1830-1939)*. París, Seuil.

COHEN, Daniel (2000): *Yellow Journalism: Scandal, Sensationalism and Gossip in the Media*. Brookfield, Twenty-First Century Books

FUENTES, J.F. i FERNÁNDEZ SEBASTIÁN, J. (1997). *Historia del periodismo español*. Madrid: Síntesis.

- GÓMEZ MOMPART, J.L. y MARIN OTO, E. (edi.) (1999): *Historia del Periodismo Universal*. Madrid, Síntesis.
- GONZÁLEZ, P., ANTEBI, A., FERRE, T., ADAM, R. (2015). *Repòrters gràfics. Barcelona 1900-1939*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- GRIFFITHS, Dennis (2006): *Fleet Street, Five hundred years of the press*. London, British Library.
- GUILLAMET, J. (2003): *Història del periodisme. Notícies, periodistes i mitjans de comunicació*. Aldea Global: UAB, UJI, UV, UPF.
- GUILLAMET, J. (2022): *El periodisme català contemporani. Diaris, partits polítics i llengües, 1875-1939*. Barcelona. Institut d'Estudis Catalans.
- PIZARROSO, A. (1990): *Historia de la propaganda*. Madrid: Eudema
- REIG, R. (coord.) (2010). *La dinámica periodística: perspectiva, contexto, métodos y técnicas*. Sevilla: Asociación Universitaria Comunicación y Cultura. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=512122>
- RUEDA, J.C.; GALÁN, E. i RUBIO, A.L. (2014). *Historia de los medios de comunicación*. Madrid: Alianza Editorial.
- SÁIZ, Mª D. i SEOANE, Mª C. (2007). *Cuatro siglos de periodismo en España. De los avisos a los periódicos digitales*. Madrid: Alianza.
- SPENCER, David R. (2007): *The Yellow Journalism: The Press and America's Emergence as a World Power*. Evanston, Northwestern University Press.
- SCHUDSON, Michael (1981): *Discovering the News: A Social History Of American Newspapers*. Basic Books.
- SOUSA, Jorge Pedro (2011): *Historia crítica del fotoperiodismo occidental*. Sevilla, Comunicación Social Ediciones y Publicaciones
- SUNKEL, Guillermo (2002) *La prensa sensacionalista y los sectores populares*. Editorial Norma, Bogotá.
- TORRENT, Joan i Tasis, Rafael. *Història de la premsa catalana*. Barcelona, Ed. Bruguera, 1966 (2 vols.).
- Al llarg del curs s'incorporarà al Campus Virtual material bibliogràfic, documental, recursos web i podcast més específic per períodes històrics i amb informació contextual.

Programari

L'assignatura no requereix el domini de cap programari específic, més enllà dels paquets d'ofimàtica usuals, els programes de presentacions i eines del campus virtual que es poden fer servir per treballar col·laborativament.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(SEM) Seminaris	11	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	12	Català	primer quadrimestre	matí-mixt

(SEM) Seminaris	13	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	21	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	22	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	23	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Català	primer quadrimestre	matí-mixt